

Revista *Magazin bibliologic* și impactul ei asupra comunității bibliotecare

Pe parcursul celor douăzeci și cinci de ani de la prima apariție (1991-2016) revista *Magazin bibliologic* a avut un impact deosebit asupra comunității bibliotecare din Republica Moldova, ajutând profesioniștii domeniului să-și facă mai bine meseria, răspândind cele mai bune practici, idei inovatoare și politici biblioteconomice, continuând tradițiile de durată, de promovare a noutăților profesiei, a experienței avansate de activitate a bibliotecilor din țară și de peste hotare, declanșând dezbateri pe probleme de mare actualitate ale activității bibliotecare.

Cei care au urmărit sistematic toate edițiile revistei au făcut, fără falsă modestie, o școală veritabilă de biblioteconomie, dar și de cultură generală, pentru că revista a ținut pulsul timpului și a prezentat, chiar de la început, judecății profesioniștilor domeniului tot ce era nou și actual pentru ei. Aici au fost publicate pentru prima oară Manifestul UNESCO Cu privire la biblioteca publică (cele două ediții, cea din anul 1972 și ediția din anul 1994); proiectul Legii privind organizarea și funcționarea bibliotecilor din Republica Moldova iar mai apoi și Legea cu privire la biblioteci; Statutul Bibliotecii Naționale, Regulamentul Consiliului Biblioteconomic Național, Statutul Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova; Statutul Societății Bibliofililor; materiale de reglementare care au stat la baza biblioteconomiei naționale; materiale despre structurile internaționale care au tangențe cu biblioteca, cartea, lectura; materiale despre istoria cărții și a tiparului; despre bibliotecă și civilizația umană; despre personalități notorii dar, din diverse motive, încă necunoscute publicului cititor; terminologie de specialitate; reguli de ortografie; comunicări prezentate la Simpozionul Științific „Anul Bibliologic”, Seminarul Național al Managerilor de Biblioteci, Simpozionul Științific „Valori Bibliofile” – tot ce este de valoare și are importanță pentru informarea și perfecționarea competențelor profesionale ale bibliotecarilor.

Prin intermediul revistei bibliotecarii au cunoscut mai bine scriitori și personalități precum: Paul Goma, Dimitrie C. Moruzi, Ștefan Ciobanu, Paul Mihail, Alexandru Kidell, etc; personalități remarcabile ale domeniului precum Dan Simonescu; persoane care au activat perioade îndelungate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova și au lăsat urme adânci în istoria instituției: Tamara Isac, Parascovia Cojuhari, Petru Ganenco, Ion Madan; biblioteconomiști de peste hotare: Barbara L. Bell, Ronald F. Chapman, John W. Perry și mulți alții.

Revista *Magazin bibliologic* a fost de la început și rămâne în continuare o tribună excelentă pentru biblioteconomiștii moldoveni: profesori universitari, directori de biblioteci, bibliotecari de toate nivelurile de responsabilitate, reprezentanți ai tuturor rețelelor de biblioteci, specialiști din întreg universul bibliotecii, cărții și lecturii.

Predecesorul revistei *Magazin bibliologic* a fost buletinul metodico-bibliografic „Athenaeum”, care a cunoscut doar o singură ediție sub acest titlu și vede lumina tiparului la începutul anului 1991, în format A5. Buletinul publică un șir de materiale și liste de literatură în limbile română și rusă, în spiritul timpului, și pe fonul lor se deosebesc, mai ales, trei articole. În materialul Nataliei Zavtur, pe atunci salariată a Bibliotecii Naționale, „Asociația Bibliotecarilor: pro sau contra”, este pusă pentru prima dată problema fondării Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova. Autoarea relatează, că în acest sens Biblioteca Națională a realizat un microsondaj al opiniilor publicului bibliotecar, care s-a soldat cu următoarele concluzii: 65% dintre respondenți s-au pronunțat pentru crearea Asociației Bibliotecarilor, aceștia văzând în Asociație o instituție care să apere cu adevărat drepturile și interesele bibliotecarilor, să contribuie la perfecționarea măiestriei profesionale, să susțină activitatea bibliotecarilor din spațiul rural, să stimuleze legăturile internaționale în domeniul biblioteconomiei.

Articolul semnat de dna Elena Turuta „O primă încercare” semnala apariția în Moldova a primului *Dicționar rus-român de bibliologie și biblioteconomie*, care a fost editat de Biblioteca Națională în

1990 și necesitatea căruia se impunea de mai multă vreme. Dicționarul a fost alcătuit de domnul Ion Madan în colaborare cu specialiștii în domeniu de la Biblioteca Națională, redactor editor – Elena Turuta, conținea 3286 termeni de profil. De menționat că tirajul de 600 de exemplare pe care și l-a putut permite atunci Biblioteca Națională era mult prea mic pentru cei peste patru mii de bibliotecari, care activau în toate rețelele de biblioteci, însă apariția dicționarului a fost un adevărat eveniment profesional, mai ales dacă luăm în considerare penuria literaturii de specialitate în limba română de atunci, și bineînțeles necunoașterea de către bibliotecari a terminologiei de specialitate.

Un alt articol de senzație a fost cel semnat de dna Olga Vicol „Reperetele spiritualității”, care reprezenta o revistă bibliografică a donațiilor de cărți din România. Din articol desprindem faptul că în anul 1990 în colecțiile Bibliotecii Naționale au intrat circa 8000 de publicații transmise gratuit de către biblioteci, alte organizații de stat și private, precum și persoane particulare din România. Alte circa 18000 exemplare de publicații donate au fost direcționate către bibliotecile din republică.

Tot în anul 1991 apare numărul doi al revistei dar de această dată în formatul actual A4 și cu denumirea actuală de *Magazin bibliologic*. Revista apare sub egida Ministerului Culturii și a Bibliotecii Naționale. Materialele prezentate sunt grupate în opt rubrici: monitor; confederația culturală; studii, cercetări; restituiri; de la cuvânt - la imagine; file de istorie; orientări, realizări, tendințe; mic dicționar. Micul dicționar începe de la litera A „antologie” și este mai degrabă un dicționar explicativ al celor mai importanți termeni de specialitate. Numărul doi al revistei publică pentru prima oară în Moldova Manifestul UNESCO Cu privire la biblioteca publică, reprodus, în traducere, de „Revista bibliotecilor” nr.8, 1972 după textul publicat în „Buletinul UNESCO...” nr.3, 1972. Aceasta era a doua ediție a Manifestului UNESCO Cu privire la biblioteca publică. Ediția a treia urma să apară în anul 1994.

În acest număr, de rând cu nume cunoscute de biblioteconomiști de la noi apar și nume de biblioteconomiști din România: Dan Simonescu, Ștefan Andronache, etc.

Primul număr al revistei din anul 1992 propune comunității bibliotecare pentru dezbateri proiectul Legii privind organizarea și funcționarea bibliotecilor din Republica Moldova, lege care avea să fie aprobată de Parlamentul țării în anul 1994.

Deja în numărul doi al revistei din 1992 apar și primele materiale semnate de autori străini. Este vorba de articolul semnat de Ronald F.Chapman, profesor la Universitatea din Honolulu, Hawati, SUA „Bazele teoretice ale activității bibliotecilor în SUA”. Articolul era tradus și prezentat de dna Hermina Anghelescu, pe atunci salariată a Bibliotecii Naționale a României și conținea informații despre Carta drepturilor bibliotecii, elaborată de Asociația Bibliotecarilor Americani și încă două documente elaborate de aceeași asociație și la fel de importante „Libertatea de a citi” și „Libertatea de a vedea”. Baza articolului însă o constituia „Știința conducerii bibliotecii” cu compartimentele: managementul științific, evoluția relațiilor umane, teoria sistemelor cu subcompartimentele: planificarea, organizarea, probleme de personal, probleme de conducere și problema controlului. Un alt material era semnat de Barbara L.Bell de la colegiul Wooster, Ohio, SUA care a fost publicat în limba franceză și se numea „La bibliographie nationale aujourd' hui, memoire nationale demain: problème et propositions”.

Acest număr publică Statutul Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova. Articolul Ateneul de cultură și credință „Biserica albă”, semnat de Iulia Melnic, semnala inaugurarea la 28 aprilie 1992, în cadrul Bibliotecii Naționale, a Ateneului de Cultură și Credință, care se voia a fi o nouă formă de activitate bibliologică și cultural-teologică. Un material semnat de Tatiana Costiuc „Sub semnul lui Eminescu” anunța comunitatea bibliotecară că „În perioada 15-17 iunie, 1992, în cadrul Zilelor Eminescu la Biblioteca Națională a avut loc prima după o lungă pauză, ședință a Cenaclului Literar „Miorița”.

De amintit că Salonul Literar „Miorița” își are începuturile în anul 1964. La ședința de inau-

gurare a fost ales comitetul de conducere în frunte cu poetul Petru Cărare, vicepreședinte fiind ales Mihai Cimpoi, iar secretar Vladimir Chiriac. Prima ședință a fost consacrată discuțiilor pe marginea manuscrisului lui Emil Loteanu „Cântec de bărbat”. Cenaclul a fost unul dintre puținele focare de cultură pentru tineretul din Chișinău și din întreaga republică. Aici și-au citit primele versuri Leonida Lari, Teodora Braga, Vasile Tărășeanu, Ion Vieru, Anatol Ciocanu, Gheorghe Ciocoi, Nicolae Esinencu și mulți alții.

Începând cu anul 1993 revista apare trimestrial. Numărul unu din 1993 publică Statutul Societății Științifice Bibliofile din Moldova. Rubrica Reconstituiri prezintă trei materiale foarte interesante și strâns legate între ele: Paul Mihail. „Omagiu profesorului universitar dr. Dan Simonescu”; Dan Simonescu. „Lucrările bibliografice ale părintelui Paul Mihail” și un articol semnat de Ion Madan. „O personalitate marcantă a bibliologiei românești: Dan Simonescu”.

Printre materialele de mare importanță publicate în numărul doi al revistei din anul 1993 se numără documentul Consiliului Europei și al Consiliului de Cooperare Culturală (Strasbourg, 1993) Propuneri privind dezvoltarea lecturii, traducerilor și a economiei cărții și articolul semnat de Marc Olivier Baruch. „Politici publice în favoarea cărții în Europa”, ambele materiale publicate în original, în limba franceză. Acest număr publică și comunicările prezentate în cadrul Anului Bibliologic 1992.

Către sfârșitul anului 1993 greutățile financiare cu care se confruntă biblioteca sunt tot mai evidente și numerele 3-4 ale revistei apar într-un singur volum. Numerele includ, de rând cu alte materiale, Hotărârea Colegiului Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova, Consiliului Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova din 20 mai 1993 referitoare la Concursul republican pentru cea mai reușită lucrare în domeniul bibliologiei. Conform Hotărârii Biblioteca Națională urma să acorde asistența metodică necesară participanților la concurs. Tot aici este publicat și Regulamentul Concursului republican pentru cea mai reușită lucrare în domeniul bibliologiei (biblioteconomie, bibliografie, bibliofilie, istoria cărții și tiparului). Aceste numere conțin, de asemenea, Programul de colaborare bibliotecară între România și Republica Moldova, Protocolul de colaborare între Biblioteca Județeană Ialomița și Biblioteca Municipală Bălți și Protocolul de colaborare între Biblioteca Județeană Buzău și Biblioteca Raională Soroca. Printre articolele publicate în acest număr se impune mai ales cel semnat de Vilem Flusser. „O societate alfa-numerică”.

În anul 1994 revista continuă să apară cu materiale valoroase, în spiritul tradițiilor deja constituite, cu autori de marcă de la noi și din România. La rubrica Mic dicționar este inițiată publicarea unui *Lexic de informatică documentară* reprodus din cartea cu același titlu - autori Doina Banciu și Patricia Larsen - editată în 1993 de revista *Biblioteca* (București). De aici începe însușirea termenilor din domeniul informaticii, care ne mai dau bătăi de cap și până azi.

Începând cu anul 1995, coperta revistei apare într-o altă prezentare grafică. Cuvântul *Athenaeum*, care încadra anterior titlul *Magazin bibliologic* dispăre din grafica copertei și apare emblema Bibliotecii Naționale, elementul de bază al căreia este asemănător celei de azi. În anul 1995, tot din considerente financiare apar două numere duble 1-2 și 3-4. În numărul 1-2 este publicată Legea cu privire la biblioteci, aprobată în Parlamentul țării la 16 noiembrie 1994 și publicată în *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, nr.2, 1995. Tot aici a fost publicată Nota privind problemele luate în discuție la întâlnirea membrilor biroului Asociației Bibliotecarilor din Moldova cu Președintele Republicii Moldova dl Mircea Snegur. La rubrica Mic dicționar începe publicarea lucrării lui Ioan Ciotloș. *Biblioteconomie: Vocabular profesional* (București, 1992), care va continua și în numerele următoare.

Numerele 3-4 din anul 1995 prezintă, printre materialele mai importante, Manifestul UNESCO pentru bibliotecile publice, ediția anului 1994, și până în prezent ultima, informații și materiale despre congresul bibliotecarilor din Moldova, care a avut loc în zilele de 3-5 octombrie 1995 rezultatele câtorva comunicări mai importante, prezentate în cadrul Conferinței Generale IFLA, 1995,

printre acestea remarcându-se mai ales comunicarea domnului John W. Perry, Biblioteca Universității din Chicago, Illinois, director de programe de dezvoltare Bibliotecile digitale: noi inițiative cu implicații la scară internațională. Acesta este printre primele articole publicate la noi despre biblioteca digitală pe care autorul o definește în felul următor: „...biblioteca digitală este un nume generic pentru unele structuri unite pe baze federative, care oferă accesul atât intelectual cât și fizic, la rețelele vaste și în continuă creștere de informație codificată în formate digitale multimedia”. Autorul încearcă să explice: „cum se construiește o infrastructură de informare la scară globală” subliniind că „Infrastructura națională de organizare a informației funcționează într-un context de interconexiuni internaționale; infrastructura națională trebuie să asigure comunicarea cu alte infrastructuri naționale. În paralel cu crearea și dezvoltarea rețelelor naționale de acces la resursele de informare, trebuie constituite relațiile cu rețelele internaționale”. Încă atunci autorul atenționează asupra faptului că principala barieră în dezvoltarea serviciilor interactive și conectarea la Internet o va constitui costul ridicat al comunicațiilor internaționale. Este specificat și faptul că „Realizarea conectării internaționale presupune existența a trei componente:

- Transmisiuni între țări (în mod deosebit transoceanice);
- Distribuția (infrastructura locală și puncte de acces);
- Înțelegeri bilaterale și multilaterale, sub raport tehnic și metodologic (condițiile de acceptare, finanțare)”.

În anul 1996 revista apare în două numere duble 1-2 și 3-4. Continuă publicarea vocabularului profesional, iar printre documentele de rezonanță găsim Regulamentul Consiliului Biblioteconomic Național și Statutul Bibliotecii Naționale.

Numărul unu al revistei din anul 1997 publică „Memoria lumii: principii directoare pentru salvagardarea patrimoniului național” din care avea să-și ia izvorul și Programul Național „Memoria Moldovei”. În anul 2005, revista publică în numărul 1-2 renumita conferință „De la Internet la Gutenberg” prezentată de Umberto Eco la Academia Italiană pentru Studii Americane Avansate.

Pe parcursul acestor 25 de ani unele materiale au fost publicate în traducere, altele în original, dar scopul principal a constat mereu în a nu trece cu vederea nimic din ce este mai important pentru profesioniștii domeniului. Această cauză a fost susținută permanent.

La diferite etape, colegiul de redacție și cadrul de autori a întrunit specialiști din toate tipurile de biblioteci din țară, profesioniști de mare nume din România, precum și din alte țări.

În dependență de timpuri și posibilități, au fost ani când revista a apărut în numere duble, au fost ani când a apărut doar un singur volun (I-IV). Situația este caracteristică mai ales ultimilor ani, marcați de greutate de ordin financiar. La fel, și tirajul a reflectat posibilitățile de la o etapă anume. Nu însă și conținutul. Conținutul trebuia să țină lumea bibliotecară în actualitate cu evoluțiile în câmpul biblioteconomic la orice nivel.

După 25 de ani de la publicarea primului număr, putem afirma că revista *Magazin bibliologic* a fost și rămâne oglinda care reflectă toate momentele mai importante ale domeniului. Urmărind număr de număr putem constata evoluția bibliotecilor, evoluția profesioniștilor, evoluția legăturilor de colaborare cu biblioteci din alte țări, relațiile cu organizațiile internaționale de profil, etc.

Nu există nume de referință în biblioteconomia țării care să nu apară în paginile revistei. Îi găsim aici pe „toți cei care, după cum afirma într-o lucrare Tatiana Costiuc, au creat și elaborat, și-au concretizat munca în lucrări și proiecte care vor rămâne în istoria bibliologiei naționale”. Este portretul de grup al mai multor generații de bibliotecari care și-au făcut din profesie un drapel și l-au purtat cu demnitate prin ani și greutăți. Este oglinda și istoria profesiei și a bibliotecilor țării pe o întindere de 25 de ani.

Vera Osoianu, director adjunct BNRM